

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

Rješenje

po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv Grada Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka i EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o. Banja Luka, Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja

Sarajevo
studeni, 2024. godine

Broj: UP-03-26-2-002-34/23
Sarajevo, 07.11. 2024. godine

Konkurencijsko vijeće BiH na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka c), članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, broj: UP-03-26-2-002-14/23 od 24.04.2024. godine protiv Grada Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka i EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o., Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja Luka radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, u smislu članka 4. stavak (1) točka e) i članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, je donijelo

R J E Š E N J E

1. Utvrđuje se da Grad Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka odredbama Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18, 40/18 i 12/19) i odredbama Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18 i 40/18) koje se tiču prethodnog pribavljanja suglasnosti svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, u slučaju privremenog isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava, kao i odredbi koje se tiču obračuna i naplate naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu pružanja usluga distribucije i isporuke toplotne energije sustavom daljinskog grijanja u Banja Luci, a koji se odnose na zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetljava da prihvati dodatne obveze koje po prirodi i običajima u trgovini nisu u svezi s predmetom sporazuma, čime je počinio zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka e) Zakona o konkurenciji.
2. Smatraju se ništavim (*ex lege*) odredbe koje se tiču prethodnog pribavljanja suglasnosti svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, u slučaju privremenog isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava kao i odredbi koje se tiču obračuna i naplate naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18 i 40/18), sukladno sa odredbama članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji.
3. Nalaže se Gradu Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka, da odmah, a najkasnije u roku od 120 (stotinudvadeset) dana od dana prijama ovog Rješenja, uskladi odredbe koje se tiču prethodnog pribavljanja suglasnosti svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, u slučaju privremenog isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava, kao i odredbi koje se tiču obračuna i naplate naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava, Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom

sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18 i 40/18) sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa točkom 1. i 2. izreke ovog Rješenja, te u ostavljenom roku dostave dokaze o izvršenju istih.

4. Izriče se novčana kazna Gradu Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka, zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točka e) Zakona o konkurenciji, utvrđene u točki 1. ovog Rješenja, u visini od 20.000,00 KM (dvadesettisuća KM), sukladno sa odredbom članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
5. Utvrđuje se da je gospodarski subjekt EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o., Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja Luka zloupotrijebio vladajući položaj na tržištu pružanja usluga distribucije i isporuke toplotne energije sustavom daljinskog grijanja u Banja Luci, primjenom odredbi Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18 i 40/18) koje se tiču prethodnog pribavljanja suglasnosti svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, u slučaju privremenog isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava, kao i odredbi koje se tiču obračuna i naplate naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacionog sustava, što predstavlja uvjetljavanje druge strane da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, sukladno odredbama članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji.
6. Nalaže se gospodarskom subjektu EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o., Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja Luka da odmah po prijemu ovog Rješenja, prestane sa primjenom odredbi članka Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18 i 40/18) koje se tiču prethodnog pribavljanja suglasnosti svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, u slučaju privremenog isključenja korisnika iz toplifikacionog sustava, kao i odredbi koje se tiču obračuna i naplate naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacionog sustava, te da dostavi dokaze o izvršenju.
7. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o., Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja Luka zbog kršenja odredbi iz članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji, utvrđene u točki 5. ovog Rješenja, u visini od 7.500,00 KM (sedamtisućai petstotina KM), sukladno odredbi članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijama ovog Rješenja.
8. Ukoliko Grad Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka i EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o., Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja Luka ne uplate izrečene novčane kazne iz točki 4. i 7. u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
9. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće je dana 13.01.2023. godine pod brojem: UP-03-26-2-002-1/23 zaprimilo, Zahtjev fizičke osobe, čiji je identitet poznat Konkurencijskom vijeću, protiv gospodarskog subjekata EKO TOPLANE Banja Luka d.o.o. Banja Luka (u daljem tekstu: EKO TOPLANE Banja Luka) zbog sprječavanja, ograničavanja i narušavanja tržišnog natjecanja na tržištu isporuke toplotne energije u

Gradu Banja Luka sukladno odredbama članka 4 stavak (1) i (2) i članka 10. stav (2) Zakona o konkurenciji.

U Zahtjevu se u bitnom navodi sljedeće:

- Da je fizička osoba koja je podnijela Zahtjev bio korisnik grijanja Toplana a.d. Banja Luka i sa istim je imao zaključen ugovor o isporuci toplotne energije;

Iz medija je saznao da će poslove grijanja u gradu Banja Luka početi da radi privatna tvrtka - EKO TOPLANE. d.o.o. Banja Luka koji su na temelju Ugovora o strateškom partnerstvu broj 12-G-1540/17 od 30.05.2017. godine određeni kao poduzeće koje će se baviti proizvodnjom i isporukom toplotne energije na teritoriji Grada Banja Luka;

Prethodno je ove poslove obavljala Toplana a.d. Banja Luka koja i danas postoji. U pogledu navedenog, prema navodima iz Zahtjeva, upitna je zakonitost navedenog ugovora, kao i svih radnji koje su slijedile kao posljedica realizacije navedenog ugovora, a imajući u vidu odredbe Zakona o javnim poduzećima, te Zakona o komunalnim djelatnostima.

EKO TOPLANE Banja Luka je jedini pružatelj usluge isporuke toplotne energije, te shodno tome jedini ima mogućnost naplate za pružanje navedene usluge, odnosno jedini za navedenu uslugu korisnicima ispostavlja račune sukladno sa Odlukom o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije broj 07-013-13/18 od 31.01.2018. godine i Odlukom o tarifnom sustavu sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije broj 07-013-14/18 od 31.01.2018. godine.

Shodno navedenom, navodi se u Zahtjevu, nesporno je da navedeno gospodarsko društvo ima vladajući položaj na tržištu isporuke toplotne energije na području Grada Banja Luka, odnosno ima zakonski monopol budući da navedeno gospodarsko društvo predmetnu uslugu obavlja na temelju isključivih prava određenih odlukom Grada Banja Luka.

Grad Banja Luka je donio Odluku o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije broj 07-013-13/18 od 31.01.2018. godine kao i Odluku o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije broj 07-013-14/18 od 31.01.2018. godine.

U Zahtjevu se, između ostalog, dalje navodi i da je:

- Odredbama članka 6. stavak 1 točka e) Odluke propisano da korisnik usluge mora pribaviti suglasnost TOPLANE u slučaju privremenog izdvajanja iz toplifikacijskog sustava, odnosno da isti ne može da otkáže uslugu TOPLANE kada to želi;
- Odredbama članka 22. stavak 1 Odluke propisano je da se korisnik ne može isključiti sa grijanja bez suglasnosti ostalih korisnika u objektu i davatelja usluge. Ovakvim postupanjem se onemogućava korisnik da u svom stanu, koji se nalazi u njegovoj svojini, određuje šta, kako i kada će koristiti za zagrijavanje iste;
- Odredbama članka 61. stav 3 Odluke propisano je da korisnik usluge mora da plati troškove privremene obustave isporuke toplotne energije i da redovito plaća troškove distribucije po instaliranoj snazi sukladno Tarifi za vrijeme privremenog isključenja sa grijanja.

Smatrajući potrebnim Konkurencijsko vijeće se dana 25.04.2023. godine aktom broj: UP-03-26-2-002-4/23 obratilo gospodarskom subjektu EKO TOPLANE Banja Luka zatraživši sljedeće informacije i to:

- da li korisnik usluge snabdijevanja grijanja mora pribaviti suglasnost EKO TOPLANA Banja Luka u slučaju izdvajanja iz toplifikacijskog sustava, odnosno može li da otkáže uslugu u slučaju da želi,
- da li se korisnik može isključiti sa grijanja bez suglasnosti ostalih korisnika u objektu te i
- da li korisnici usluga mogu utjecati na izmjene Odluke o tarifnom sustavu sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, obzirom da se Tarifa mijenja na temelju prijedloga Toplana.

U odgovoru koji je uslijedio od strane EKO TOPLANE Banja Luka (podnesak broj: UP-03-26-2-002-5/23 od 08.05.2023. godine) ističe se da je postupak izdvajanja korisnika sa centralnog toplifikacijskog sustava definiran je odredbama članka 22. i 23. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18 i 12/19).

U članku 22. stavak 1. definirano je da se korisniku usluge može na njegov pismeni zahtjev odobriti izdvajanje (isključenje), ako to tehničke mogućnosti omogućavaju.

Člankom 22. stavak 4. Odluke definirani su uvjeti za isključenje korisnika ukoliko tehničke mogućnosti ne omogućavaju potpuno isključenje zbog prolaska cijevi kroz prostor korisnika, a koje napajaju druge korisnike toplotnom energijom.

U tom slučaju korisniku usluge se može na njegov pismeni zahtjev odobriti isključenje uz prethodno pribavljenu suglasnost svih stanara ZEV-a, odnosno vlasnika objekta, na način da prihvati jedan od tri ponuđena modaliteta, definirana tačkama a), b) i v).

Zakon o komunalnim djelatnostima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 124/11 i 100/17), u članku 9 a, stavak 2. definirao je da se korisniku može na njegov zahtjev odobriti da ne koristi neku komunalnu uslugu ili prestanak njenog korištenja, odnosno korisnik ima pravo na raskid ugovora ako davatelj te usluge ne može obezbijediti propisanu kvalitetu, ako tehničke značajke sustava ne omogućavaju njeno korištenje ili ako za korisnika postoje bolja tehnička i ekonomski povoljnija rješenja, pod uvjetom da to ne škodi drugim korisnicima.

Na temelju članka 82. stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 97/16), članka 6. i članka 9. stav 3. i 4. Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 124/11 i 100/17), članka 32. Statuta Grada Banja Luka („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 25/05, 30/07,17/12, 20/14, 39/16 i 26/17) i članka 12. Ugovora o strateškom partnerstvu, broj 12-G-1540/17 od 30.05.2017. godine donošenje Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije je u nadležnosti Skupštine grada Banja Luka.

U članku 6. Zakona o komunalnim djelatnostima stoji da jedinica lokalne samouprave obezbjeđuje organizirano obavljanje komunalnih djelatnosti, a svojom odlukom detaljnije propisuje kako sve uvjete, tako i jedinicu obračuna za svaku vrstu komunalne usluge i način naplate komunalnih usluga.

EKO TOPLANE Banja Luka, kao davatelj komunalne usluge proizvodnje, isporuke i korištenje toplotne energije napominje da korisnik koji želi da se izdvoji sa sustava centralnog grijanja mora da ispuni uvjete propisane odredbama članka 22. Odluke za koju je i Ustavni sud Republike Srpske u svojoj odluci koja je objavljena u Službenom glasniku RS broj 82/19 od 04.10.2019. godine zauzeo stav da je procedura za izdvajanje sa toplifikacijskog sustava propisana Odlukom o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije, ustavna i zakonita.

Aktom broj: UP-03-26-2-002-6/23 od 17.05.2023. godine od EKO TOPLANE Banja Luka je zatraženo dodatno pojašnjenje i to:

- da li je uvjet *sine qua non* za isključenje, u svakom slučaju i svaki put, suglasnost ostalih stanara objekta te se bez dobijanja suglasnosti ne može ni pristupiti izboru jednog od tri modaliteta iz gore pomenutog članka Odluke; zašto je uopće potrebna suglasnost te molimo pojašnjenje pravnog/tehničkog temelja za traženje istog;
- u kojem procentu se mora obezbijediti suglasnost stanara, odnosno da li 100% sve stambene jedinice objekta (svi stanari) objekta moraju dati suglasnost na isključenje;
- da pojasne modalitet pod a) članka 22. stavak 4. Odluke, odnosno šta isti u praktičnom smislu znači.

Odgovor EKO TOPLANE Banja Luka zaprimljen je dana 29.05.2023. godine podneskom pod brojem: UP-03-26-2-002-7/23 te se u istom navodi:

- potrebna je suglasnost za isključenje svih stanara, odnosno vlasnika objekta;
- modalitet pod a) članka 22. stavak 4. Odluke podrazumijeva da se u slučaju nepotpunog isključenja obračun potrošnje vrši po dostavljenom stručnom mišljenju koje o trošku korisnika sačinjava stručna osoba ovlaštena za takvu vrstu posla, a iz istog je vidljivo koliko toplotne energije u prostoru korisnika daju postojeći vodovi, samim tim po dostavljenom obračunu od strane stručne osobe vrši se obračun isporučene toplotne energije te sukladno s istim ispostavljaju mjesečni računi.

Ponovljeno je da je donositelj Odluke Skupština Grada Banja Luka te da tumačenje odredbi iste najadekvatnije može dati organ koji je Odluku i donio.

Aktom broj: UP-03-26-2-002-8/23 od 06.06.2023. godine od Skupštine Grada Banja Luka zatraženo je pojašnjenje:

- koje je pravno/ tehničko uporište, ali i stvarna potreba da se zahtijeva traženje suglasnosti ostalih korisnika u objektu u slučaju kada se korisnik usluge snabdijevanja grijanja želi izdvojiti iz toplifikacijskog sustava, odnosno da bez dobijanja suglasnosti stanara ne može ni pristupiti izboru jednog od tri modaliteta iz članka 22. stavak 4. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije.

Odgovor Grada je zaprimljen dana 19.06.2023. godine podneskom pod brojem: UP-03-26-2-002-9/23 te se u istom navodi:

- da je odredba članka 22. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije više puta preispitivana pred Ustavnim sudom Republike Srpske te je Sud ocijenio da je odnos davatelja i korisnika usluge u okviru zakonom utvrđenog ovlaštenja;
- nova gradska administracija je prepoznala potrebu za izmjenama reguliranja predmetne oblasti te će zahtjevi i primjedbe građana biti razmotrene prilikom izrade izmjene predmetne Odluke.

Aktom broj: UP-03-26-2-002-10/23 od 19.07.2023. godine od EKO TOPLANE Banja Luka je zatraženo dodatno pojašnjenje u kontekstu činjenice da je uvjet za isključenje, svaki put, dobijanje suglasnosti ostalih stanara objekta:

- koja je procedura ukoliko vlasnik/korisnik stana ne plaća uslugu grijanja – da li isti posljedično bude isključen sa toplifikacijskog sustava grijanja te da li, u tom slučaju, EKO TOPLANE BANJA LUKA d.o.o. Banja Luka pribavljaju suglasnost ostalih stanara objekta (ako se tehničkim razlozima pravda potrebe dobivanja suglasnosti ostalih stanara objekta).

Odgovor EKO TOPLANE BANJA LUKA d.o.o. Banja Luka je zaprimljen dana 31.07.2023. godine podneskom pod brojem: UP-03-26-2-002-11/23 te se u istom navodi:

- EKO TOPLANE BANJA LUKA d.o.o. Banja Luka su također dužne da poštuju odredbe čl. 22. i 23. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije s tim da isti imaju zakonsku obvezu da svoja potraživanja ostvaruju putem prinudne naplate pred nadležnim sudom koji donosi konačnu odluku kako u izvršnom tako i parničnom postupku.

Aktom broj: UP-03-26-2-002-12/23 od 09.11.2023. godine od Grada Banja Luka zatražena je informacija da li su poduzeta određena pravna postupanja obzirom da je u podnesku Grada Banja Luka broj: 05-370-4254/2023 od 15.06.2023. godine navedeno da je nova gradska administracija prepoznala potrebu za izmjenama reguliranja predmetne oblasti te će zahtjevi i primjedbe građana biti razmotrene prilikom izrade izmjene Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenja toplotne energije.

Odgovor Grada je zaprimljen dana 05.12.2023. godine podneskom pod brojem: UP-03-26-2-002-13/23 te se u istom navodi:

- Odluka o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenja toplotne energije je više puta preispitivana pred Ustavnim sudom Republike Srpske te se pristupilo razmatranju zahtjeva i primjedbi korisnika grijanja i izradi Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenja toplotne energije, a kojim bi se uvažili svi stavovi Suda te se očekuje donošenje i usvajanje iste od strane Skupštine grada u skorijem vremenskom periodu.

Što se tiče samog Podnosioca zahtjeva, isti je sukladno članku 31. stavak (2) Zakona o konkurenciji i članku 60. stavak (2) Zakona o upravnom postupku, odustao od zahtjeva.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Konkurencijsko vijeće je izvršilo analizu odredbi Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije koju je donijela Skupština Grada Banja Luka te primjenu istih od strane EKO TOPLANE Banja Luka kojim se uvjetovala odobravanja izdvajanja iz centralnog toplifikacijskog sustava saglasnošću za izdvajanje svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, na način da prihvati jedan od tri ponuđena modaliteta kao i u dijelu obračuna i plaćanje naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava. Na temelju navedenog, ocijenilo je da postoji osnovana sumnja o postojanju ograničavanja, sprečavanja i narušavanja tržišne konkurencije, u smislu članka 4. stavak (1) točke e) i članka 10. stavak (2) točke d) Zakona, te je sukladno članku 32. stav (1) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP-03-26-2-002-14/23 od 24.04.2024. godine (u daljem tekstu: Zaključak) protiv Grada Banja Luka, Trg srpskih vladara 1, 78 000 Banja Luka i EKO TOPLANA Banja Luka d.o.o. Banja Luka, Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78 000 Banja Luka radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, u smislu članka 4. stavak (1) točka e) i članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji.

Sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je istog dana dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje Gradu Banja Luka u prilogu akta broj: UP-03-26-2-002-18/23 i EKO TOPLANA Banja Luka u prilogu akta broj: UP-03-26-2-002-19/23. Istovremeno, od Grada Banja Luka zatraženo je da Konkurencijsko vijeće informiraju da li je došlo do izmjena po pitanju regulirane oblasti u Zaključku kao i da dostave proračun Grada Banja Luka za 2023. godinu. Od EKO TOPLANA Banja Luka zatražen je primjerak ugovora o raskidu između EKO TOPLANE Banja Luka i korisnika, kako za pravne tako i za fizičke osobe, primjerak računa kod privremenog isključenja između EKO TOPLANE Banja Luka i korisnika, kako za pravna tako i za fizičke osobe kao i godišnje financijsko izvješće gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka za 2023. godinu.

Traženu dokumentaciju, kao i odgovore na Zaključak, Grad Banja Luka i EKO TOPLANE Banja Luka su dostavili podnescima koji su zaprimljeni pod brojem: UP-03-26-2-002-20/23, UP-03-26-2-002-21/23 i UP-03-26-2-002-22/23 dana 20.05.2024. godine navodeći u bitnom sljedeće:

- U svom Odgovoru Grad Banja Luka se poziva na obavljanje svoje nadležnosti sukladno odredbama Ustava Republike Srpske, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o komunalnoj djelatnosti, Zakona o održavanju zgrada i Zakona o stvarnim pravima Republike Srpske; Skupština Grada Banja Luka je saglasno odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o komunalnim djelatnostima donijela Odluku o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti broj 07-013-15/18 kojim je subjektu EKO TOPLANE BANJA LUKA povjerila obavljanje djelatnosti proizvodnje, isporuke i naplate toplotne energije kao i unaprjeđenje poslovanja kroz sustav daljinskog grijanja na području Grada Banja Luka; shodno gore navedenim zakonskim odredbama Skupština Grada Banja Luka je donijela Odluku o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije; Grad Banja Luka je regulirao predmetnu oblast, vodeći računa o specifičnostima izrađenih sustava centralnog grijanja na teritoriji Grada propisao mogućnost isključenja ako to tehničke značajke dozvoljavaju; ako ne dozvoljavaju ponudio je tri modaliteta na izbor korisniku koji želi da se isključi iz istog, a vodeći računa o pravima ostalih korisnika centralnog grijanja; u prilogu je dostavljen Proračun Grada Banja Luka za 2023. godinu,
- Ustavnom sudu Republike Srpske su nekoliko puta podnošene inicijative za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti članka 22. stavak 1. i stavak 4. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije; također, odlučivao je o ustavnosti i zakonitosti i članaka 14. i 24. Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije te članaka 5. i 8. Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije; Sud je ocijenio da pribavljanje suglasnosti svih stanara ZEV-a/vlasnika objekata i prihvatanje jednog od ponuđena tri

modaliteta nije u suprotnosti sa zakonom; saglasno sa zakonskim ovlaštenjem jedinice lokalne samouprave da svojim aktom uredi prava i obveze davatelja i korisnika ove komunalne usluge; Sud je našao da je propisivanje plaćanja dijela cijene grijanja utemeljeno na odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima iz razloga što daljinski sustav grijanja u tehničko-tehnološkom smislu predstavlja složeni sustav u kojem pružanje ili ne pružanje usluge jednom korisniku može da ima posljedice i na pružanje usluga drugim korisnicima. Pošto je snabdijevanje toplotnom energijom djelatnost od općeg interesa, obveza davatelja usluge je i da nakon isključenja određenog korisnika svim ostalim korisnicima u istom objektu obezbijedi uredno i kontinuirano snabdijevanje, što znači da su korisnici međusobno povezani zajedničkim instalacijama pa dio unutarne instalacije korisnika koji je privremeno isključen, zbog ostalih korisnika mora biti u funkciji. Budući da i taj privremeno isključen korisnik nastavlja da prima određenu količinu toplotne energije preko zajedničkih ugrađenih instalacija, utvrđivanje odgovarajuće obveze plaćanja cijene ove komunalne usluge utvrđene na temelju kriterijuma i mjerila iz Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, po ocjeni Suda nije nesaglasno sa zakonom.

Na kraju Odgovora se navodi da je člankom 119. Ustava Republike Srpske propisano da su odluke Ustavnog suda obvezne i izvršne na teritoriji Republike Srpske.

- Ugovor se smatra raskinutim danom potpisivanja zapisnika o isključenju obje strane, odnosno konstatovanjem da su ispunjeni uvjeti propisani Odlukom (dostavljen je primjerak zapisnika o potpunom/nepotpunom isključenju, obzirom da ne postoji ugovor o raskidu); dostavljeno je finansijsko izvješće gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka za 2023. godinu i primjerak računa kod privremenog isključenja za fizičku osobu te informacija da ne postoji slučaj privremenog isključenja za pravne osobe.

Dodatno, Konkurencijsko vijeće je aktima broj: UP-03-26-2-002-23/23 i broj: UP-03-26-2-002-24/23 od Grada Banja Luka i EKO TOPLANA Banja Luka dana 30.05.2024. godine zatražilo Odluku o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 2/18) i Ugovor o strateškom partnerstvu broj 12-G-1540/17 od 30.05.2017. godine kao i original ili propisno ovjerenu presliku izvoda iz sudskog registra gospodarskog subjekta EKO TOPLANE BANJA LUKA d.o.o. Banja Luka kao i Ugovor o osnivanju EKO TOPLANE Banja Luka (OPU-876/2017).

Traženo je zaprimljeno dana 07.06.2024. godine podnescima broj: UP-03-26-2-002-25/23 i broj: UP-03-26-2-002-26/23.

2. Produženje roka za donošenje konačnog rješenja

Konkurencijsko vijeće je u toku provođenja postupka utvrdilo da je zbog osjetljivosti tržišta za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize i prikupiti dodatnu dokumentaciju/podatke ocijenilo potrebnim da produži rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona.

Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja donesen je dana 01.08.2024. godine pod brojem: UP-03-26-2-002-27/23 koji je dostavljen strankama u postupku istog dana u prilogu akata broj: UP-03-26-2-002-28/23 i broj: UP-03-26-2-002-29/23.

3. Nastavak postupka

Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP-03-26-2-002-30/23 dana 08.08.2024. godine i aktom broj: UP-03-26-2-002-32/23 dana 30.08.2024. godine zatražilo od gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka da dostavi statističke podatke u vezi broja korisnika usluga/isključenih korisnika Toplana, na način da popune tablicu u prilogu akta kao i da Konkurencijskom vijeću terminološki pojašne šta se smatra „privremenim“ isključenjem (i suprotno od toga „trajnim“ isključenjem) korisnika iz toplifikacijskog

sustava (shodno članku 61. Odluke), informaciju u koju od ovih kategorija spadaju potpuno i nepotpuno isključenje korisnika na koje se primjenjuje članak 22. stavak Odluke te da pojasne navod iz članka 22. stavak (4) pod b) Odluke gdje stoji da u slučaju izolacije vodova „korisniku se dalje ne ispostavlja račun za toplotnu energiju“ ako je činjenica da se isključenim korisnicima dostavlja račun i naplaćuje pristojba za distributivne troškove po instaliranoj snazi (u prilog čega su EKO TOPLANE Banja Luka Konkurencijskom vijeću dostavile i primjerak računa kod privremenog isključenja za fizičku osobu broj: 854988-33059 4/2024).

Postupajući po traženom gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka je dostavio podnesak dana 22.08.2024. godine koji je zaprimljen pod brojem: UP-03-26-2-002-31/23, a zatim i dopunu podneskom zaprimljenim dana 10.09.2024. godine pod brojem: UP-03-26-2-002-33/23.

4. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16.), u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće uzelo je u obzir i odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 97/16, 36/19 i 61/21), Zakona o zaštiti potrošača u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 6/12, 63/14, 18/17 i 90/21), Statuta Grada Banja Luka („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 25/05, 39/07, 17/12, 20/14, 39/16 i 26/17), Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 124/11 i 100/17), Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18 i 40/18).

Konkurencijsko vijeće se sukladno članku 43. stavak (7) Zakona, u svrhu ocjene datog slučaja, može koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije.

5. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Člankom 4. stavak (1) točka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod snabdjevanje toplotnom energijom podrazumjevaju poslovi proizvodnje i distribucije toplotne energije (pare, vrelе vode, tople vode, sanitarne tople vode i sl.) mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil ili zajednički mjerni instrument kod objekata kolektivnog stanovanja, odnosno mjerni instrument korisnika.

Skupština Grada Banja Luka je, s pozivom na članak 82. stavak 2. Zakona o lokalnoj samoupravi, članak 7. stavak 1. i članak 10. Zakona o komunalnim djelatnostima, članak 32. Statuta Grada Banja Luka i Ugovor o osnivanju EKO TOPLANE Banja Luka (OPU-876/2017) donijela Odluku o povjeravanju obavljanja komunalne djelatnosti („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18). Prema točki I ove

Odluke EKO TOPLANE Banja Luka obavlja djelatnost proizvodnje, isporuke i naplate toplotne energije, kao i unapređenje poslovanja kroz sustav daljinskog grijanja na području Grada Banja Luka.

Na temelju navedenog, Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku odredilo mjerodavno tržište kao tržište pružanja usluga distribucije i isporuke toplotne energije sustavom daljinskog grijanja.

Obzirom da se snabdijevanje toplotnom energijom vrši na području Banje Luke, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu je utvrđeno kao zemljopisno područje Grada Banja Luka.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je mjerodavno tržište predmetnog postupka, tržište pružanja usluga distribucije i isporuke toplotne energije sustavom daljinskog grijanja na području Grada Banja Luka.

6. Reguliranje prava na ustupanje isporuke toplotne energije

Člankom 3. točka g) Zakona o komunalnim djelatnostima RS propisano je da proizvodnja i isporuka toplotne energije obuhvata proizvodnju i isporuku pare i tople vode iz daljinskog centraliziranog izvora ili pojedinačnih izvora za grijanje i druge svrhe, distributivnom mrežom do podstanice potrošača, uključujući i podstanicu.

Točkom t) istog članka propisano je da je sustav daljinskog grijanja jedinstven tehničko-tehnološki sustav međusobno povezanih energetske objekata koji služe za obavljanje djelatnosti iz tačke g) ovog članka, a sastoji se od toplotnog izvora, distributivne (vrelvodne i toplovodne) mreže i podstanica potrošača kao predajnih stanica dok je tačkom ć) istog članka propisano da je distributivni sustav dio sustava daljinskog grijanja koji čini distributivna mreža za prijenos toplotne energije tarifnim kupcima, a koji se sastoji od vrelvoda i toplovoda (podzemnih i nadzemnih) i uređaja i postrojenja koji su njihovi sastavni dijelovi.

Točkom u) propisano da tarifni kupac toplotne energije je pravna ili fizička osoba čiji je objekat priključen na distributivnu mrežu i koji koristi energiju za vlastite potrebe u propisanom tarifnom sustavu, dok je tačkom f) istog članka propisano da unutarnje grijne instalacije su toplovodne instalacije i uređaji koji počinju iz podstanice, a čine ih uređaji, razvodna mreža i grijna tijela u objektu;

Zakon o komunalnim djelatnostima RS u članku 6. stavak 1. točka g) navodi da jedinica lokalne samouprave svojom odlukom detaljno propisuje opće uvjete koje sadrži ugovor između davatelja i korisnika komunalne usluge kao i uvjete za korištenje i prestanak korištenja komunalne usluge, predviđene tačkom d) istog članka;

Člankom 9. Zakona o komunalnim djelatnostima propisano je sljedeće:

„(3) Izuzetno od stavka 1. ovog članka, ako je komunalna djelatnost proizvodnja i isporuka toplotne energije za zagrijavanje zgrada, jedinica lokalne samouprave može razdvojiti djelatnost proizvodnje toplotne energije i djelatnost distribucije toplotne energije i ove poslove povjeriti jednom ili više poduzeća ili gospodarskih društava, pod uvjetima propisanim ovim zakonom i Odlukom o snabdijevanju toplotnom energijom, tarifnim sustavima za obračun toplotne energije i izvršenih usluga koju donose jedinice lokalne samouprave koje imaju sustav daljinskog grijanja.

(4) Odlukom iz stava 3. ovog članka jedinica lokalne samouprave određuje modele obračuna i raspodjele troškova za isporučenu toplotnu energiju tarifnim kupcima, kao i uvjete za priključenje i isključenje sa sustava, a naročito:

a) osnovne tarifne elemente za obračunavanje toplotne energije koju proizvođač toplotne energije kao davalac komunalne usluge proizvodi i isporučuje tarifnim kupcima, kao korisnicima komunalne usluge,

b) osnove za formiranje cijene i određivanje tarifnih grupa, tarifnih stavova i elemenata za obračun isporučene toplotne energije,

v) razvrstavanje korisnika po tarifnim grupama i podgrupama,

- g) obračun, raspodjelu i plaćanje troškova isporučene toplotne energije tarifnom kupcu, kao i troškove distribucije prema instaliranoj snazi kada korisnik nije preuzimao toplotnu energiju, odnosno kada se očitavanje na njegovom mjernom uređaju nije mijenjalo u odnosu na prethodni obračun,
- d) metodologiju formiranja cijena toplotne energije i postupak promjene,
- đ) matricu tarifnih modela,
- e) uvjete za priključenje na mrežu i za prestanak korištenja toplotne energije.

(5) Djelatnost isporuke toplotne energije, upravljanja distributivnim sustavom i snabdijevanja toplotnom energijom obuhvata i eventualno preuzimanje toplotne energije od drugih proizvođača toplotne energije radi isporuke ove energije tarifnim kupcima sa kojima isporučitelj zaključuje ugovor iz članka 16. ovog zakona, a koji sadrži sve bitne elemente kada je riječ o cijeni, plaćanju, rokovima isporuke, prestanku korištenja ove komunalne usluge i slično.

(6) Davatelj komunalne usluge dužan je da na ispostavljenom računu posebno istakne i obračuna troškove isporučene toplotne energije i troškove distribucije prema instaliranoj snazi.“

Zakon o komunalnim djelatnostima RS u članku 16. stavak (3) propisano da korisnik plaća utvrđenu cijenu za pruženu komunalnu uslugu na temelju računa koji ispostavlja davatelj komunalne usluge i koji ima snagu vjerodostojne isprave.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranke u postupku, trećih osoba kao i ostalih podataka koje je prikupilo i sa kojima raspolaže Konkurencijsko vijeće, utvrđeno je sljedeće:

7.1. Grad Banja Luka – zabranjeni sporazum

Grad Banja Luka je putem Skupštine Grada, na temelju članka 82. stavak 2. Zakona o lokalnoj samoupravi, članka 6. Zakona o komunalnim djelatnostima, članka 22. Statuta Grada Banja Luka i članka 12. Ugovora o strateškom partnerstvu broj 12-G-1540/17 od 30.05.2017. godine donio Odluku o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 2/18, 40/18 i 12/19).

Putem Skupštine Grada, Grad Banja Luka je, na temelju članka 82. stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi, članka 6. i članova 9. stav 3. i 4. Zakona o komunalnim djelatnostima, članka 32. Statuta Grada Banja Luka i članka 12. Ugovora o strateškom partnerstvu broj 12-G-1540/17 od 30.05.2017. godine donio Odluku o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, br. 2/18 i 40/18).

Konkurencijsko vijeće je izvršilo uvid u mjerodavne odredbe članaka Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije te utvrdilo kako slijedi:

U članku 22. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije navodi se sljedeće:

„(1) Korisniku usluge može se, na njegov pismeni zahtjev, odobriti izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava (u daljem tekstu: isključiti) ako tehničke značajke sustava to omogućavaju.

(2) Korisnik usluge iz stavka (1) ovog članka kojem je odobreno izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava, ako tehničke mogućnosti to dozvoljavaju, odnosno ako se time ne ugrožava kvaliteta toplotne energije, standard i sigurnost drugih korisnika usluge i ako se time negativno ne utječe na životnu sredinu, dužan je da plati troškove izdvajanja iz toplifikacijskog sustava.

(3) Isključenje zgrade, kao cjeline, iz centralnog toplifikacijskog sustava moguće je ako se obezbijedi suglasnost za izdvajanje svih korisnika usluge unutar zgrade, te prethodna suglasnost davatelja usluge. U slučaju zahtjeva za ponovnim priključenjem primjenjuju se odredbe članka 12. ove Odluke.

(4) Ukoliko tehničke značajke ne omogućavaju potpuno isključenje korisnika iz toplifikacijskog sustava zbog prolaska cijevi kroz prostor korisnika, a koje napajaju druge korisnike toplotnom energijom, korisniku usluge, na njegov pismeni zahtjev, može se odobriti isključenje, uz prethodno pribavljenu suglasnost svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, na način da prihvati jedan od tri ponuđena modaliteta:

a) da na temelju dostavljenog stručnog mišljenja o ispunjenosti uvjeta za isključenje iz toplifikacijskog sustava, po ispostavljenom računu plati cijenu grijanja na bazi rada od 24 časa dnevno za isporučenu energiju putem vodova koji prolaze kroz prostor korisnika, a snabdijevaju druge korisnike. Stručno mišljenje, o trošku korisnika, sačinjava osoba ovlaštena za takvu vrstu posla, a isto sadrži jasne parametre iz kojih je vidljivo koliko toplotne energije prostoru korisnika daju postojeći vodovi koji prolaze kroz isti i snabdijeva druge korisnike;

b) da o svom trošku, putem ovlaštenog stručne osobe, izvrši izolaciju vodova koji prolaze kroz prostor korisnika nekim od izolacionih materijala koji se koriste u oblasti termotehnike, o čemu se sačinjava zapisnik koji potpisuju: ovlašteni predstavnik korisnika, davatelja usluge i stručna osoba koja je izvršila izolaciju vodova, a korisniku se dalje ne ispostavlja račun za toplotnu energiju.

v) da sa isporučiteljem zaključi ugovor kojim će se obvezati da za isporučenu toplotnu energiju plaća 30% od pune cijene za grijanje, u kom slučaju se neće vršiti radnje iz točke a) i b) ovog stavka.

Nepotpuno isključenje iz točke a), b) i v) podrazumijeva i isključenje grijnih tijela (radijatori) sa postojećih vodova, o čemu će biti sačinjen zapisnik koji potpisuju ovlašteni predstavnik korisnika i davatelja usluge, a ovi radovi će se izvoditi pod nadzorom davatelja usluge.

U članku 23. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije navodi se sljedeće:

- (1) Korisnik koji želi da se izdvoji iz središnjeg toplifikacijskog sustava davatelja usluga može to učiniti uz ispunjavanje svih pozitivnih zakonskih propisa i sukladno sa pratećim dozvolama i suglasnostima.
- (2) Podnošenje zahtjeva za izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava davatelju usluge je moguće u periodu od 15. svibnja do 15. rujna za narednu grijnu sezonu.
- (3) Isključenje se vrši blokiranjem ventila na mjestu priključka, odnosno blokiranjem prvih ventila u podstanici kupca ili fizičkim odvajanjem instalacija kupca ukoliko se radi o individualnom stambenom ili poslovnom objektu, a ukoliko se radi o isključenju stana ono se vrši fizičkim odvajanjem unutarnje toplotne instalacije kupca, ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti.
- (4) Isključeni korisnik usluge je odgovoran za svu eventualnu štetu koja nastane zbog izdvajanja iz središnjeg toplifikacijskog sustava, na unutarnjoj instalaciji, odnosno u unutarnjosti objekta ili stana, kao što je smrzavanje i pucanje cjevovoda, izlivanje tople vode ili bilo koje druge štete koja nastane zbog isključenja.

U članku 61. stavak (3) Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije propisano je sljedeće:

„Korisnik usluge je dužan da plati troškove privremene obustave isporuke toplotne energije (privremenog isključenja) i da redovno plaća troškove distribucije po instaliranoj snazi sukladno sa Tarifnim sustavom za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava...”

U članku 1. alineja 5. Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije određen je, između ostalog, obračun i plaćanje pristojbe za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacionog sustava.

U članku 14. Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije propisano je sljedeće:

Osnova za obračun naknade korisnicima za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava je korisna površina stambeno/poslovnog prostora ili instalirana snaga isključenog objekta. Utvrđuje se na bazi pristojbe za distributivne troškove po instaliranoj snazi, a sukladno sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije i obračunava se mjesečno za sve tarifne modele.

U članku 24. stavak (1) Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije propisano je sljedeće:

Obračun naknade za vrijeme privremenog isključenja korisnika usluge po odobrenom zahtjevu za izdavanje iz središnjeg toplifikacionog sustava ili zbog dugovanja, korisnima usluge se vrši mjesečno sukladno sa Metodologijom.

Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije koja čini Prilog 1. Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije u članku 1. alineja 3. uređen je, između ostalog, obračun pristojbe za vrijeme privremenog isključenja korisnika iz toplifikacionog sustava.

U članku 8. Metodologije obračuna isporučene toplotne energije propisano je sljedeće:

Osnova za obračun naknade korisnicima za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava je korisna površina stambeno/poslovnog prostora ili instalirana snaga isključenog objekta. Utvrđuje se na bazi pristojbe za distributivne troškove po instaliranoj snazi, a sukladno članku 5. Metodologije obračuna isporučene toplotne energije.

Pod privremenim isključenjem smatra se, shodno stavu gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka, isključenje koje se vrši na određeni period i pod pretpostavkom da će korisnik ponovo da koristi uslugu, čim prođu razlozi zbog kojih je tražio privremenu obustavu energije, što je u praksi u većini slučajeva bilo zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, dugotrajnih ostavinskih postupaka, kao i u slučaju da je prostor, u koji se isporučuje energija, duži vremenski period prazan.

Obzirom na navedeno, predmetni postupak je pokrenut zbog osnovane sumnje da propisanim i postupanjem po istom krše odredbe Zakona o konkurenciji i to članak 4. stavak (1) točka e) i članak 10. stavak (2) točka d):

Članak 4. stavak (1) točka e) Zakona propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekta, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekta koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po prirodi i običajima u trgovini nisu u svezi sa predmetom sporazuma.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da, na temelju gore navedenog, Grad Banja Luka neosporno ima pravo, a i obvezu uređenja pitanja i oblasti proizvodnje i isporuke toplotne energije na području Banja Luke.

Stupanjem na snagu Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 2/18 i 40/18) Grad Banja Luka je direktno djelovao na tržištu te svojim djelovanjem počinio zabranjeni sporazum tako što je uvjetovao drugu stranu (korisnika usluga) da prihvati dodatne obveze koje po prirodi i običajima u trgovini nisu u svezi sa predmetom sporazuma.

U članku 22. stavak (1) i (2) Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije navodi se da se korisniku usluge može, na njegov pismeni zahtjev, odobriti izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava (isključenje) ako tehničke značajke sustava to omogućavaju. Korisnik kojem je odobreno izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava, ako tehničke mogućnosti to dozvoljavaju, odnosno ako se time ne ugrožava kvalitet toplotne energije, standard i sigurnost drugih korisnika usluge i ako se time negativno ne utječe na životnu sredinu, dužan je da plati troškove izdvajanja iz toplifikacijskog sustava.

Sporno djelovanje ogleđa se u propisanom odredbom članka 22. stav (4) Odluke gdje je navedeno da korisnik prethodno mora pribaviti suglasnost svih stanara Zajednice etažnih vlasnika (ZEV-a), odnosno vlasnika objekta, ukoliko tehničke značajke ne omogućavaju potpuno isključenje korisnika iz toplifikacijskog sustava zbog prolaska cijevi kroz prostor korisnika, a koje napajaju druge korisnike toplotnom energijom. Jedino na taj način, uz pribavljenu suglasnost svih ostalih stanara, korisniku usluge se može, na njegov pismeni zahtjev, odobriti isključenje i tek tada pristupa odabiru jednog od tri ponuđena modaliteta. Pribavljene suglasnosti svih stanara nema osnovanosti u tehničkom ili bilo kojem drugom smislu osim što se korisnik izlaže situaciji da zavisi od dobre volje drugih stanara da mu odobre (ili ne) isključenje sa toplifikacijskog sustava.

Tehničke značajke isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava zbog prolaska cijevi kroz prostor korisnika, a koje napajaju druge korisnike toplotnom energijom, u svakom slučaju cijeni davatelj usluga (EKO TOPLANE), a nikako ostali stanari stambene jedinice. U tom smislu, smatra se opravdanim, kako je i propisano člankom 6. stavak e) Odluke, da je korisnik usluge obavezan pribaviti suglasnost davatelja usluge u slučaju privremenog izdvajanja iz toplifikacijskog sustava.

Opravdano je, također, obezbjeđenje suglasnosti za izdvajanje svih korisnika usluge unutar zgrade kada je riječ o isključenju zgrade, kao cjeline, iz središnjeg toplifikacijskog sustava obzirom da se tada poštuje volja svih stanara za isključenjem te se ne nameće isključenje stanarima koji i dalje žele koristiti toplotnu energiju u svojim stanovima, a kako je i propisano člankom 22. stavak (3) Odluke.

Tehničke mogućnosti koje dozvoljavaju potpuno isključenje, kako je pojašnjeno od strane EKO TOPLANE Banja Luka, su objekti sa jednocijevnim sustavima, uglavnom zgrade novije gradnje, kod kojih nema vertikalnih cijevi koje napajaju druge korisnike.

Otvaranjem mogućnosti da korisnik može izabrati jedan od modaliteta koji mu najviše odgovara ukoliko tehničke značajke ne omogućavaju potpuno isključenje (zgrade starije gradnje gdje postoje cijevi koje napajaju i druge korisnike), u smislu plaćanja utroška na temelju nalaza stručnog mišljenja ili 30% (bez potrebe da pribavlja mišljenje) ili da izvrši izolaciju vodova pri čemu onda nije više u obvezi plaćanja utroška, smatra se postupanjem koje je sukladno odredbama Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće, u smislu izdvajanja iz središnjeg toplifikacijskog sustava davatelju usluge isključivo u periodu od 15. svibnja do 15. rujna za narednu grijnu sezonu, obzirom da tehničke specifičnosti distribucije i isporuke toplotne energije sustavom daljinskog grijanja, ovo vremensko ograničenje klasificira u opravdane kriterije, nije našlo spornim propisano u članku 23. stavak (2) Odluke kao ni propisano ostalim odredbama ovog članka.

Međutim, provedbom predmetnog postupka Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da se pristojbom za vrijeme prekida ili obustave isporuke toplotne energije, koja je propisana u dijelu stavka (3) članak 61. Odluke, druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po prirodi i običajima u trgovini nisu u svezi sa predmetom sporazuma na način da korisnik usluge mora da redovito plaća troškove distribucije po instaliranoj snazi sukladno Tarifi za vrijeme privremenog isključenja sa grijanja.

Tarifnom sustavom sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije se, između ostalog, određuje obračun i plaćanje naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacionog sustava (članak 1. alineja 5 Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije.)

Člankom 11. Metodologije obračuna propisano je da temelj za utvrđivanje mjesečnog iznosa distributivnih troškova instalirana snaga ili korisna površina stambenog, odnosno poslovnog prostora, sukladno sa ovom Metodologijom. Iznos pokriva troškove poslovanja utrošene sirovine i materijal za investiciono i tekuće održavanje, troškove radne snage, troškove proizvodne usluge, amortizaciju,

očitanje mjerila toplotne energije i održavanja zajedničkih mjerila toplotne energije, nematerijalne i ostale troškove poslovanja i troškove nabavke novih stalnih sredstava.

Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i Zakon o zaštiti potrošača RS koji u članku 46. kaže da u usluge od općeg gospodarskog interesa spada i snabdijevanje toplotnom energijom te da pružanje gospodarske usluge potrošaču zasniva se na ugovornom odnosu između potrošača i trgovca te da, shodno članku 48. potrošnja toplotne energije treba da bude obračunata potrošaču na temelju stvarnih isporuka, očitanih na mjernom uređaju potrošača.

Konkurencijsko vijeće je u svojim već usvojenim predmetnim rješenjima, a koji se odnose na isključivanje korisnika sa sustava središnjeg gradskog grijanja (Rješenje broj: UP-03-26-2-047-18/18 od 21.03.2019. godine i Rješenje broj: UP-03-26-2-018-30/19 od 28.05.2020. godine), prikupljalo podatke od gospodarskih subjekata koji također obavljaju komunalne usluge od javnog interesa, gdje je analizom dostavljenih podataka utvrdilo da isti ne naplaćuju paušale, distributivne troškove ili neke druge slične troškove u situacijama kada su korisnici privremeno ili trajno isključeni sa vodovodne ili kanalizacione mreže, odnosno nakon isključivanja sa mreže snabdijevanja električnom energijom.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je proglasilo ništavim (ex lege) odredbe koje se tiču prethodnog pribavljanja suglasnosti svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, u slučaju privremenog isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava kao i odredbi koje se tiču obračuna i naplate naknade za vrijeme privremenog isključenja iz toplifikacijskog sustava Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 2/18, 40/18 i 12/19) i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 2/18 i 40/18), sukladno sa odredbama članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji, kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

7.2. EKO TOPLANE Banja Luka – zlouporaba vladajućeg položaja

Grad Banja Luka je na temelju Ugovora o strateškom partnerstvu broj 12-G-1540/17 od 30.05.2017. godine odredio da se gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka kao davatelj komunalne usluge bavi proizvodnjom i isporukom toplotne energije na teritoriji Grada Banja Luka. Jedini je isporučitelj toplotne energije sustavom daljinskog grijanja u Gradu Banja Luka i kao takav ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu distribucije i isporuke toplotne energije sustavom daljinskog grijanja; U suvlasništvu je Grada Banja Luka i gospodarskog subjekta Iee Tehnology d.o.o. Banja Luka.

Na zahtjev Konkurencijskog vijeća gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka je dostavio podatke o ukupnom broju korisnika usluga koji je u periodu od 2021. godine do 2023. godine u blagom porastu (2021. godina – (..)**¹ korisnika, 2022. godina – (..)** korisnika i 2023. godina – (..)** korisnika). Broj novih priključaka u 2021. godini iznosio je (..)** , (..)**u 2022. godini te (..)** korisnika u 2023. godini.

Sukladno članku 9. stavak (1) Zakona, gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog gospodarskog subjekta na mjerodavnom tržištu, udjele koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih gospodarskih subjekata na tržište.

Također, sukladno članku 9. stavak (2), pretpostavlja se da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba ili usluga, ako na mjerodavnom tržištu ima udio veći od 40%.

Samo postojanje vladajućeg položaja nije zabranjeno, ali je sukladno sa odredbama članka 10. Zakona zabranjena svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu.

¹ podatci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji

Sukladno članku 10. stavak (2) tačke d) Zakona zabranjena je zlouporaba vladajućeg položaja koja se odnosi na zaključivanje sporazume kojima se uvjetuje da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj naravi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Naime, odredbama Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije data je mogućnost korisnicima da pod određenim uvjetima ne koriste toplotnu energiju iz sustava daljinskog grijanja i da raskinu ugovor, odnosno EKO TOPLANE Banja Luka će dati suglasnost za privremeno isključenje sa toplifikacijskog sustava.

Procedura isključenja, odnosno dokument pod nazivom Uputstvo za izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava dostupan je na web stranici EKO TOPLANE Banja Luka, gdje je propisano koji su obvezni elementi zahtjeva za izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava, koje vrste isključenja postoje, u kojem slučaju je moguće potpuno, a u kojem slučaju nepotpuno isključenje.

Kada je riječ o nepotpunom isključenju, u Uputstvu se dalje navodi, da je korisnik nakon pribavljanja suglasnosti svih stanara ZEV-a dužan izabrati jedna od tri ponuđena modaliteta te koje su obvezne radnje okončanja postupka isključenja.

U prilogu Uputstva je obrazac Zahtjeva za izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava, obrazac Suglasnosti za izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava gdje u napomeni stoji da ovu suglasnost treba ovjeriti od strane svih stanara ZEV-a, odnosno vlasnika, kod nadležnog organa jedinice lokalne samouprave ili notara i dostaviti Davatelju usluge u predviđenom roku, po članku 22. i 23. Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije te Odluku o utvrđivanju troškova za izdvajanje iz središnjeg toplifikacijskog sustava (trošak izlaska na teren, trošak potpunog/nepotpunog isključenja).

Ugovor o raskidu kao takav ne postoji, obzirom da se ugovor smatra raskinutim danom potpisivanja zapisnika o isključenju od obje ugovorene strane, odnosno konstatovanjem da su ispunjeni uvjeti propisani ovom Odlukom, kako se navodi u podnesku gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka broj: 4484/24 od 14.05.2024. godine. U prilogu ovog podneska, na zahtjev Konkurencijskog vijeća, gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka dostavio je 3 primjerka zapisnika o isključenju i to: zapisnik o potpunom isključenju, zapisnik o nepotpunom isključenju, oba za fizičke osobe, te zapisnik o potpunom isključenju za pravnu osobu (ne postoji niti jedan slučaj privremenog isključenja za pravnu osobu).

Uvidom u dostavljene Zapisnike Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti sadrži podatke o korisniku (ime, adresu, kontakt, broj i datum zahtjeva), podatke o predstavniku davatelja usluga, podatke o tehničkim značajkama sustava gdje je precizirano da li (ili ne) cijevi napajanja ostalih korisnika prolaze kroz prostor (u slučaju potpunog isključenja ne prolaze i obrnuto), podatke o preuzetim radnjama (ne)potpunog isključenja na licu mjesta – da li je izvršeno plombiranje/fizičko odvajanje te opis izvršene radnje (između ostalog i suglasnost svih stanara ZEV-a u slučaju nepotpunog isključenja kao i izabrani modalitet, sukladno sa odredbom članka 22. stavak (4) Odluke), podatke o tehničkim značajkama sustava – plaćeni troškovi isključenja i izvršeno (ne)potpuno isključenje kao i datum sačinjavanja zapisnika.

Međutim, primjenom odredbe članka 22. stav (4) Odluke o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka zloupotrijebio je vladajući položaj na način da je uvjetovao drugu stranu (korisnika usluga) da prihvati dodatne obveze koje po svojoj naravi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma uvjetovanjem da prethodno mora pribaviti suglasnost svih stanara Zajednice etažnih vlasnika, odnosno vlasnika objekta, ukoliko tehničke značajke ne omogućavaju potpuno isključenje korisnika iz toplifikacijskog sustava zbog prolaska cijevi kroz prostor korisnika, a koje napajaju druge korisnike toplotnom energijom. Jedino na taj način, uz pribavljenu suglasnost svih ostalih stanara, korisniku usluge se može, na njegov pismeni zahtjev, odobriti isključenje i tek tada pristupa odabiru jednog od tri ponuđena modaliteta.

Ugovor o snabdjevanju tarifnog kupca zaključuje se između distributera toplinske energije i tarifnog kupca, što podrazumjeva da se sva prava i obveze, kao i sam raskid ugovora tiču isključivo i samo ugovornih strana, odnosno EKO TOPLANE Banja Luka i tarifnog kupca kao krajnjeg korisnika. EKO

TOPLANE Banja Luka je nametnulo dodatni uvjet korisniku svoje usluge da u slučaju da želi istu da otkáže, mora zavisti od „dobre volje“ ili interesa treće strane kako bi se taj ugovorni odnos raskinuo. Zahtijevanje od tarifnog kupca da za raskid ugovora o isporuci toplotne energije traži suglasnost ostalih korisnika, jasno i nedvosmisleno predstavlja nametanje dodatnih uvjeta koji nemaju veze sa samim raskidom ugovora, što je prema odredbama Zakona o konkurenciji zabranjeno, odnosno predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja prema članku 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji.

Što se tiče samog isključenja korisnika iz toplifikacijskog sustava, ukoliko tehničke značajke ne omogućavaju potpuno isključenje korisnika iz toplifikacijskog sustava zbog prolaska cijevi kroz prostor korisnika, a koje napajaju druge korisnike toplotnom energijom, korisniku usluge, na njegov pismeni zahtjev, može se odobriti isključenje, na način da prihvati jedan od tri gore pomenuta ponuđena modaliteta. Konkurencijsko vijeće nije našlo da je navedeno u suprotnosti sa odredbama Zakona o konkurenciji obzirom da korisnik može izabrati jedan od modaliteta koji mu najviše odgovara, u smislu plaćanja utoška na temelju nalaza stručnog mišljenja ili 30% (bez potrebe da pribavlja mišljenje), da izvrši izolaciju vodova pri čemu onda nije više u obvezi plaćanja utroška ili da sa isporučiteljem zaključi ugovor kojim će se obvezati da za isporučenu toplotnu energiju plaća 30% od pune cijene za grijanje, u kom slučaju onda ne mora izvršiti jednu od ove prethodno spomenute radnje. U praksi, prema podatcima gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka koji su dostavljeni u podnesku od 22.08.2024. godine, korisnici su, u periodu od 2021-2023 godine, isključivo koristi mogućnost izolacije vodova (2021. godina – (.)**isključenja, 2022. godina – (.)** isključenja i 2023. godina – (.)** isključenja) što je zapravo i ukupan broj nepotpuno isključenih korisnika gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka.

Ipak, Konkurencijsko vijeće smatra pozitivnim što korisnici, u slučaju da žele da budu isključeni iz toplifikacijskog sustava, imaju mogućnost izbora modaliteta na koji način im je najprihvatljivije da to učine.

Statistički gledano, broj zaprimljenih zaključaka za isključenje u 2021. godini iznosio je (.)**, (.)** u 2022. godini te (.)** korisnika u 2023. godini od čega je u 2021. godini odbijeno (.)**, u 2022. godini (.)** te (.)** u 2023. godini.

U ovom posmatranom periodu nije od viška spomenuti da broj odobrenih zahtjeva za isključenje nije bilježio značajna odstupanja, i to (.)** u 2021. godini (potpuno isključenih (.)**, nepotpuno isključenih (.)**), (.)** (potpuno isključenih (.)**, nepotpuno isključenih (.)**) u 2022. godini te (.)** (potpuno isključenih (.)**, nepotpuno isključenih (.)**) u 2023. godini što ide u prilog činjenici da zahtjevi za isključenje ne bilježe rast te ne dovode do ugrožavanja poslovanja gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka.

Nadalje, na temelju provedenog postupka, koji je prethodio donošenju predmetnog Rješenja utvrđeno je kršenje, odnosno zlouporaba vladajućeg položaja EKO TOPLANE Banja Luka, sukladno članku 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji primjenom gore navedenih odredbi Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije na način da se isključenim korisnicima njihovih usluga naplaćuje pristojba za distributivne troškove po instaliranoj snazi, čime se nameću dodatni uvjeti koji nemaju veze s raskinutim ugovorom o isporuci toplinske energije.

Činjenica je da raskidom ugovora prestaju postojati obveze za ugovorne strane, pa tako nije osnovano da se raskidom i nepostojanjem ugovora nameću dodatne obveze te vremenski neograničeno trajanje plaćanja usluge koja se zapravo ne koristi. Spornim odredbama Odluke, odnosno Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, međutim, data je mogućnost korisnicima da pod određenim uvjetima ne koriste toplotnu energiju iz sustava daljinskog grijanja i da raskinu ugovor uz prethodnu suglasnost gospodarskog subjekta EKO TOPLANE Banja Luka, ali korisnik i dalje nastavlja plaćati određeni iznos troškova za uslugu koju praktično ne koristi ili kako se to naziva „troškove distribucije po instaliranoj snazi“.

Na poseban zahtjev Konkurencijskog vijeća gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka je dostavio pojašnjenje da se bez sumnje „kod privremenog isključenja račun ispostavlja sve vrijeme trajanja privremenog isključenja, a koji se odnosi na troškove distribucije“ (podnesak zaprimljen dana 10.09.2024. godine pod brojem: UP-03-26-2-002-33/23).

Konkurencijsko vijeće je od EKO TOPLANE Banja Luka zatražilo primjerak računa kod privremenog isključenja koji je dostavljen u prilogu podneska koji je zaprimljen pod brojem: UP-03-26-2-002-20/23 dana 20.05.2024. godine (broj računa: 854988-33059 4/2024) iz kojeg su vidljivi podatci za obračun instalirane snage te elementi obračuna:

- distributivni troškovi po instaliranoj snazi, tarifni stav (Ts2), jedinica mjere m2, količina (75,00), cijena (0,38), stopa PDV-a (17), osnovica (28,50);

- iznos računa – 33,75 KM (28,50 KM + 4,85 PDV)).

Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i Zakon o zaštiti potrošača RS koji u članku 46. kaže da u usluge od općeg gospodarskog interesa spada i snabdijevanje toplotnom energijom te da se pružanje gospodarske usluge potrošaču temelji na ugovornom odnosu između potrošača i trgovca te da, shodno članku 48. potrošnja toplotne energije treba da bude obračunata potrošaču na temelju stvarnih isporuka, očitanih na mjernom uređaju potrošača.

Raskidom ugovora prestaju postojati obveze za ugovorne strane, pa tako nije osnovano da se raskidom i nepostojanjem ugovora jednoj strani nameće dodatna obveza u smislu neograničenog trajanja plaćanja usluge koja ne postoji. Dakle, ukoliko pružatelj usluga, u konkretnom slučaju gospodarski subjekt EKO TOPLANE Banja Luka utvrdi kako su ispunjeni svi uvjeti za isključenje korisnika sa mreže, u tom slučaju, danom isključenja, raskida se i poslovni odnos između pružatelja usluge i korisnika isporučene toplotne energije, pa je obvezan i prestanak svih financijskih obveza korisnika prema EKO TOPLANE Banja Luka.

Primjenom odredbi Odluke, odnosno Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, zahtijeva se nastavljanje plaćanja određenog iznosa (dijela ukupnih troškova ili troškova distribucije po instaliranoj snazi) za uslugu koju praktično ne koristi.

Ukoliko EKO TOPLANE Banja Luka utvrde kako su ispunjeni svi uvjeti prema kojima se vrši isključivanje korisnika sa mreže, u tom slučaju, danom isključenja, raskida se i poslovni odnos između EKO TOPLANE Banja Luka i korisnika isporučene toplotne energije, pa je obvezan i prestanak svih financijskih obveza korisnika prema EKO TOPLANE Banja Luka.

Navedeno postupanje je utvrđeno kao zabranjeno konkurencijsko djelovanje, odnosno predstavlja uvjetovanje drugoj strani da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, te vodi ograničavanje tržišta na štetu potrošača.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 5. izreke ovog Rješenja.

Radi neosporno utvrđenog zabranjenog konkurencijskog djelovanja u odredbama predmetne Odluke i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, Konkurencijsko vijeće je naložilo Gradu Banja Luka da odmah, a najkasnije u roku od 120 (stotinudvadeset) dana od prijama ovog Rješenja, uskladi odredbe važeće Odluke i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije sa Zakonom o konkurenciji odnosno sa točkom 1. izreke ovog Rješenja (kao i sve druge odredbe u navedenim pravnim aktima u kojima se ponavljaju utvrđene nezakonitosti), te da u ostavljenom roku dostave dokaze o izvršenju istih.

Radi neosporno utvrđenog zabranjenog konkurencijskog djelovanja u odredbama predmetne Odluke i Odluke o tarifnom sustavu sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, Konkurencijsko vijeće je naložilo gospodarskom subjektu EKO TOPLANE Banja Luka da odmah po prijemu ovog Rješenja prestane sa primjenom istih, te da u ostavljenom roku dostave dokaze izvršenju istih.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 3. i 6. izreke ovog Rješenja.

8. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini

u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama članka 4. Zakona o konkurenciji.

Također, u smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zlouporabi vladajući položaj na način propisan odredbama članka 10. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru i dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona o konkurenciji.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Grad Banja Luka zaključio zabranjeni sporazum i time prekršio odredbe članka 4. stavak (1) točka e) Zakona o konkurenciji, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 20.000,00 (dvadesettisuća KM) što predstavlja 0,012 % proračuna iz 2023. godine koji je iznosio 164.807.200,00 KM.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je EKO TOPLANE Banja Luka zlouporabio vladajući položaj, iz članka 10. stavak (2) točke d) Zakona o konkurenciji, u smislu članka 48. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 7.500,00 (sedamtisućai petstotina KM), što predstavlja (..)** % ostvarenog prihoda iz 2023. godine, koji je iznosio (..)** KM.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne Konkurencijsko vijeće nije imalo za cilj prvenstveno kažnjavanje isključivo radi kršenja Zakona o konkurenciji već da upozori Grad Banja Luka i EKO TOPLANE Banja Luka na obvezu poštivanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona o konkurenciji.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem, u smislu članka 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 4. i 7. izreke ovog Rješenja.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijama, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Predsjednik

Ivo Jerkić